

Одрази Карловачког мира на територијама Херцегновог и Рисна — ПРЕМА АРХИВСКИМ ДОКУМЕНТИМА МЛЕТАЧКИХ ВЛАСТИ —

Карловачким миром од 1699 године Млечани у Далмацији нијесу добили много посједа, али су постали потпуни господари Боке. Тако су овом приликом задржали и Херцегови са околином.

Ситуација након закључења Карловачког мира захтијевала је да се између Турака и Млетака изврши што детаљније разграничење. Отуда и у односу на територије Херцегновог и Рисна долази у мјесецу фебруару 1700 године (по млетачком рачунању времена, што значи: фебруара 1701 г.), до разграничења између Турака и Млетака. У ту сврху млетачке власти биле су одредиле за свога претставника Ђовани Гриманија, као комесара за разграничење,¹⁾ а турске власти Осман-агу.

О извршеном разграничењу сачињен је докуменат, датиран 14 фебруара 1700 год., чији је препис од стране Ђовани Гриманија био достављен Бортулу Мору, ванредном провидуру Котора и Албаније, са сједиштем у Херцегновом. Овај препис сачуван је и налази се у Херцегновском архиву, међу документима Млетачког архива (бр. док. 58/Млет. арх.).²⁾

---

¹⁾ Ђовани Гримани био је млетачки комесар за разграничење не само на поменутих територијама Херцегновог и Рисна већ и за разграничење у читавој Далмацији и Албанији, као што се види из документа који ћемо цитирати.

²⁾ Ради се о једној књизи (свесци), која садржи укупно 19 листова. Корице су од картона, без особености. Пагинација је извршена арапским бројевима по листовима, а не по странама. На врху сваког листа утиснут је печат млетачког лава у боји свијетлосмеђој, у којој боји су отиснути на сваком листу и бројеви којима је извршена пагинација листова. Текст за-према простор од бр. 1 до око половине друге стране листа бр. 4. Остали листови у свесци остали су празни.

На корицама стоји следећи натпис:

„Divisione de Confini nelli Territorij di Castel Novo Risano e sue adiacenze, formano dall' Illustrissimi et Eccellentissimi Signori Signori Comissarii sopra la divisione de Confini per parte della Serenissima Republica di Venezia l' Eccellentissimo Signor Gio: Grimani fu clementissimo Antonio Com. Procurator e della parte dell Ottomano il Signor Osman Aga ut intus.“

Пошто нам овај докуменат згодно освјетљава границе одређене између Турака и Млетака на овим територијама након Карловачког мира, доносимо читав његов текст у преводу:

„Препис нагодбе достављене мени, Бортулу Мору, за Пресвијетлу Републику Венецију, ванредном провидуру Котора и Албаније са сједиштем у Херцегновом, од пресвијетлог господина Ђовани Гриманија, комесара за разграничење, која има бити сачувана у канцеларији и вијећници за евентуалне потребе на вјечиту успомену.

Препис садржаја овог инструмента, склопљеног од Ђовани Гриманија, за Пресвијетлу Републику Венецију, комесара за разграничење у Далмацији и Албанији, и господина Осман-аге, комесара отоманског за разграничење земаља Херцегновог и Рисна, дана 14 фебруара 1700.

— изостављено —

У смислу узвишених капитулација започело се са диобом земаља тврђаве Херцегновог и Рисна са мјеста званог Суторина према брду Ценкин, које остаје у посједу Високе Империје.

1⁰: Солане, које су према реченом брду, остају на страни Високе Империје, а са лијеве стране од јаме Јаруге зване Плима, која се налази на обали морској, направили су погранични стуб (masiera) од пијеска и камена, који је подигнут на јарузи на мјесту на коме вода улази у солане.

2⁰: Даље, прелазећи преко једног малог моста, мало повише бунара илирски реченог татрња,³⁾ повише главице, подигли су гомили од камена и земље.

3⁰: Идући даље преко увала и земаља ораница пут Главице речене Нураине, на десној страни једне озидине речене Менсоникјо подигнута је гомила.

4⁰: Пролазећи туда, преко увала и ораница, повише главице Вргуђе била је направљена једна . . . . . (празно-м. п.)

5⁰: Прелазећи преко земаља ораница испод главице речене Вукојево Брдо у мјесто реченом Кућишта подигнута је гомила.

6⁰: Идући даље одавде подно села Планине, преко низине речене Врњине, визави села Ченићи, које остаје за Империју, мало повише Вучјег Дола, међу драчама, направљена је гомила.

7⁰: Идући даље одавде неколико, крајем исте планине, испод мјеста реченог Клачине, направили су преко једног живог камена⁴⁾ гомили.

8⁰: Поново идући истим правцем и истој припадности, према једном растављеном (ориг.: disfatto) млину, остаје ниже истога један други млин који меље, оба са стране Империје, и буде утврђено да вода из млинских канала до свршетка свога тока не смије

³⁾ Вјероватно се мисли на чатрњу.

⁴⁾ У документу се често налази ријеч „живи камен“. Вјероватно се мисли на камен станац.

да буде ни од кога ометана, а у случају какве оправке да се може извршити као напријед, а да са стране млетачке не смије нико да се опире; ово је писано да они са друге стране узму на знање.

9^о: Одавде даље преко Мојдежа, повише брда реченог Лобер направљена је гомила.

10^о: Одавде у Лоберу, који припада Мојдежу, на једном великом живом камену постављена је гомила.

11^о: Одавде, пењући се повише Нитарева Кука у Равну Долину, око једног великог дуба била је направљена гомила.

12^о: Одавде пењући се, излазећи из камењара, прелазећи једну ораницу и прелазећи са десне стране једног великог камена повише Горњег Мојдежа, направљена је гомила.

13^о: Одавде повише врха великог брда званог Орлово Брдо и повише куће Косића била је направљена гомила.

14^о: Одавде повише врлети зване Карст (Крш), у мјесту званом Лазина, остаје напрама Империје жива вода звана Тахорог и ту се направила гомила.

15^о: Одатле поново повише камењара при земљишту званом Радневина, у предјелу села званог Миљевићи, била је направљена гомила.

16^о: Одатле опет повише каменитог брда, према другом каменитом брду званом Шпиља, гдје се завршава земљиште звано Поникве, била је направљена гомила; ово с лијеве стране за Империју село звано Сврчуге.

17^о: Одавде испод каменитог брда реченог Градац, у истој припадности Сврчуга, била је направљена гомила.

18^о: Одатле даље идући према мјесту званом Буданова Главица, припадности села Бијелићи, била је направљена гомила. припадности села Бијелићи, била је направљена гомила.

19^о: Одатле даље од мјеста Пољица, повише села Прлаини, даље повише куће Гојковића, би направљена гомила.

20^о: Одатле испод Дебеле Греде, на десној страни, према врху великог брда Доброштица, повише једног живог камена, који гледа доњи дио брда, направљена је гомила.

21^о: Одатле на врх великог брда Доброштице, на истом брду, на десној страни Пресвијетле Републике, одакле се види море, исклесан је у живом камену крст, а са лијеве стране земље Високе Империје исклесан је полумјесец.

22^о: Одавде дио који гледа према мору остаје Пресвијетлој Републици, а с лијеве стране Империји. Идући даље према Вратлу и пролазећи тјеснац Вратла долази се на врх Орловишта, који је узет као знак, остајући за Пресвијетлу Републику страна према мору, са које се може бацити камен, а лијева страна за Империју. Тако би писано.

23^о: Са истог врха до камените главице речене Сегет, повише мале равнице зване Јагодишта, уклесан је на лијевој страни полумјесец, а на десној крст, корак далеко један од другога.

24⁰: Одатле на врх великог брда званог Субра узет је као знак врх брда.

25⁰: Одавде на Дугу Љут, између Горњег и Доњег Јаворја, Горње остаје на страни турској, а Доње на страни млетачкој, и ту је на једном великом камену, на десној страни са стране млетачке исклесан крст, а на другом камену са лијеве стране отоманске полумјесеца, удаљени један од другог отприлике један корак.

26⁰: Одавде силазећи у шуму, повише каменитог брда реченог Обла Главица, повише Кољеврата, повише једног двоглавог камена, на десној страни са стране метачке уклесан је крст, а на другој глави камена од стране отоманске исклесан је полумјесеца и ту се завршава граница Херцеговога и почиње она рисанска.

27⁰: Одатле на врх Црвенштине,⁵⁾ који је врх означен као знак.⁶⁾

28⁰: Одатле према истоку, ка припадности Кривошија, повише једног живог камена уклесан је полумјесеца и крст.⁷⁾

29⁰: Одатле силазећи ка истој припадности Кривошија, повише Суја, мјесто звано Областина, уклесан је за Империју полумјесеца, а за Републику крст.

30⁰: Идући доста напријед повише Љубине Лазине, направљена је гомила. Са десне стране направљен је крст, са лијеве стране полумјесеца, а по средини остала је гомила.

31⁰: Одавде ка мјесту званом Медруда, које исто припада Кривошијама, на десној страни исклесан је крст, а на лијевој полумјесеца, остајући Меден До⁸⁾ горњи за Империју, а доњи за Републику.

32⁰: Одатле, пењући се, пролазећи пут који иде од мора на врх Црквица и прије него што се дође до врха, повише једног камена, са десне стране уклесан је крст, а са лијеве полумјесеца.

33⁰: Са реченог врха Црквица до Високог Брда, повише воде Бракијан,⁹⁾ повише врха реченог Високо Брдо, у живом камену, са десне стране исклесан је крст, а са лијеве полумјесеца.

34⁰: Одатле право, настављајући добро напријед, на десној страни Дврсна, повише камените главице речене Вучји Зуб, на путу од Рисна, са једне стране исклесан је крст, а са друге полумјесеца.

35⁰: Са Вучјег, настављајући ка врху Дубока Глава, испод шуме Буковица, са једне стране повише живог камена уклесан је са стране Републике крст, а са оне од Империје, на једном другом камену, полумјесеца.

36⁰: Одатле на други врх Буковице, као напријед, на једном камену уклесан је крст, а на другом полумјесеца, удаљени један од другога два корака.

⁵⁾ Овај врх се зове Црљена Греда.

⁶⁾ Мисли се на границу, односно гранични знак.

⁷⁾ Ово мјесто налази се у дну Брзовог Дола.

⁸⁾ Ради се о Медојеву Долу.

⁹⁾ Ради се о води званој Бракијан.

37^о: Одатле, настављајући равно према врху главице речене Комарница, на једном камену уклесан је крст, а на другом, удаљеном око један корак, полумјесец.

38^о: Одатле, повише воде зване Пиштет, повише брда Косман, на једном камену уклесан је полумјесец за Империју, а за Пресвијетлу Републику на једном другом камену крст и узети за знак, између којих има један корак раздаљине и на том мјесту спајају се границе Црне Горе и Риђана подножних Империји, и то је граница тврђаве Рисан.“

Граница тврђаве Рисан, према горњем, почиње од воде зване Пиштет, повише брда Косман, са оном од Црне Горе под Санџаком од Скендерлије у покрајини Румелији и поставили су знак на горњем мјесту, тако да земље тврђаве Рисан, које се налазе у посједу Републике Венеције, са десне стране од оних славне Империје, остају све у цјелини без умањења у посједу исте.

На основу узвишених капитулација, закључених миром у Карловцима, закључено је да земље тврђаве Херцегновог и Рисна, према Котору, установљене на лицу мјеста од лица практичних и без икаквог интереса, са познавањем терена, сматрајући то важном материјом, која одговара узвишеном миру и завршава једну тешку обавезу (дужност), договорно од обију страна одвојене границе Херцегновога праведно остају према поглављима уговора о миру и ових узвишених капитулација, имају се сматрати власништвом Републике, тј. оне које се налазе на десној страни утврђене, а оне које се налазе са лијеве стране, као и остале, господству отаманском, с тим да посједи Корјенићи, Бањани, Риђани, Рудине, Грахово и Дврсно, са својим селима и становништвом, остају на лијевој страни назначених знакова, поменутих у записнику, потпуно као власништво муслимама.“

Докуменат, сасвим на лијевој старни, носи ознаку Л. С. С. М. (што значи „*loco sigilo*“), до овог знака стоји потпис „*Gio Grimani Comissario*“, а на десној страни потпис „*Issepo Zuccatti segretario*“.

Мјесец дана по извршеном разграничењу Млеци шаљу у Херцегнови за редовног провидура Марка Антонија Ђелсу, поводом чега му Дуждева палата упућује специјални докуменат из кога се види која му све права и дужности припадају у вези са овим положајем.¹⁰⁾

Због његове интересантности докуменат цитирамо у преводу:

„Силвестар Валерио, по божјој милости дужд млетачки итд.

Будући да су добро познате крепости и искуства твоја, драги наш племенити госп. Марко Антоне Ђелса, плодно показане у другим звањима јавне службе, донијели смо одлуку да ти повјеримо

¹⁰⁾ У Херцегновском архиву (у даљем тексту: ХА) сачуван је препис овог документа у Књизи дукала и др., лист бр. 37 (ознака ХА: књ. млет. арх. бр. 8).

мјесто редовног провидура у Херцеговном, са увјерењем да ће твојом способношћу јавна служба имати одличне користи.

Скупа са Сенатом налажемо ти да, вођен свевисњим, у тој вароши, која ти је повјерена да њом управљаш и у којој треба да се смјеста нађеш ради дужног старања, о чему ћеш поднијети извјештај генералном провидуру за Далмацију и Албанију и затражити од њега потребна упутства и наређења која буде сматрао потребним да ти пружи, као службенику подређеном генералном провидуру и ванредном провидуру Котора. Истом генералном провидуру треба још да саопштиш ово наређење, поред којег треба да извршиш и сва она друга наређења која нађе за потребно да ти наложи.

Водићеш бригу о оружју и о посадама (гарнизонима) које се налазе у том мјесту, имајући на уму дужност чувара реда, дајући уз резерву и односне опросте, уколико се укажу потребним.

Настојаћеш да становници вароши и припадајуће територије неступају из граница послушности и тачности, дајући ти овлашћење да им судиш у цивилним и кривичним споровима, са особитим обзиром на милицију која се налази у саставу посаде, чији спискови имају стајати у твојим рукама, као и они свих плаћеника, са уобичајеним правима апелације на гореименованог генералног провидура на твоје пресуде и уколико будеш имао да извршиш коју егзекуцију, провидурови правни органи пружиће ти сваку помоћ.

Особиту бригу посветићеш тежњи за уљудно поступање са тим народима, да их се утврди у постојаној оданости и да својим благим поступком даш потстрека осталима за добровољну приврженост.

Дозначајемо ти за твоје трошкове дуката 120 мјесечно у далматинском новцу и наређујемо да ти се изда плата унапријед за четири мјесеца у текућој валути. Исто тако 200 дуката за путне трошкове за извршење овог наређења.

Додијељен ти је један канцелар, којему ће, као горе, бити издан предујам за четири мјесеца.

Дано из наше дуждеве палате, дана 13 марта, налог VIII, 1700. Zuane Franceschi, секретар.“

* * *

Након закључења Карловачког мира многи истакнути борци из оближњих крајева, који су се у Морејском рату борили на страни Млетачке Републике против Турака, остали су на територијама које су Карловачким миром припале Турцима. Стога су се многи од њих, након извршеног разграничења, склонили на млетачку територију (област Херцеговога). Из једног документа, који се чува у Херцеговском архиву, види се слиједеће:

Уиме породица из Требиња, Љубомира, Зубаца и Попова, које су се приликом утврђења граница склониле на земљиште Млетачке Републике, поднијели су главари Вуко Јовановић, Лука Сушић, Никола Кецовић, Вуко Копривица, Милош Вујиновић и

Никола Никићевић молбу принципу у којој су, између осталог, навели како су својим пожртвовањем у рату у Далмацији и Албанији испољили своју оданост према Републици, борили се са Турцима испод Читлука, Херцегновог и Улциња, те успјели да својим сабљама сузбију непријатељске нападе и очувају своје положаје који су им били повјерени. Овим да су на дјелу доказали своју приврженост величини и слави Републике, па сматрају да им је најсрећнији циљ живота поданичка вјерност Републици све до смрти. Позивају се на Ђована Гриманија, млетачког комесара за разграничење, који се током свог рада могао увјерити у њихову оданост Републици и коме је познат њихов удес који их је снашао кад су морали оставити своје куће и имања, које су им остале на турској територији. Наводе даље да је Гримани примио њихове молбе упућене принципу и да их је повео са собом на земљиште Млетачке Републике, задржавши их у својој кући, гдје се још и сада налазе. Налазећи се у оваквом стању моле да им се милосрдно пружи рука, да се дозначе њима — главарима, као и осталим лицима наведеним у приложеном списку, мјесечне плате и комади земљишта, а баш с обзиром на њихове наведене заслуге, проливену крв и очајне прилике у којима се налазе. Истодобно моле помоћ и за остали народ из оних крајева, да би им се обезбиједио опстанак, а они да су увијек спремни да сви скупа жртвују и свој живот за добро Републике.¹¹⁾

Што се тиче списка лица за која се моли помоћ, а који се списак помиње у горњем документу, он је такође сачуван. Садржи имена 30 лица и то овим редом: главара: Ђурђевић Драгутина, Павковић Драшка, Акимовић Митра, Огурлић Бура, Жарковић Митра, Магазиновић Продана, Витковић Сима, Азаријевић Дуке, Петровић Вујата, Ђурашевић Петра, Кивановић Ђуке, Зубац Јована, Дубленић Панта, Јовановић Тома, Пазиновић Бошка; поручника: Бренудовчић Божа; алфијера: Лазаревић Јова, Зубац Митра, Никић Вукића, Кујачић Сава, Вуков Тодора, Ивановић Вука, Сасијевић Радојице, Марић Марка, Милишевић Николе; серзента Стојановић Петра; капетана Милошевић Сава; поручника Вучетина (име недостаје); попа Косијер Андрије и главара Вујиновић Јована пок. Милоша.¹²⁾

Пошто је горња молба прошла кроз Сенат, овај ју је прослиједио дужду са попатним актом у коме се, између осталог, каже:¹³⁾

„Обратили су се нашем господству шест главара породица из Требиња, Љубомира, Зубаца, Попова и других мјеста, који су добровољно приликом разграничења прешли у нашу државу, мо-

¹¹⁾ Докуменат носи датум од 19 јула 1701 године, и садржан је у „III књизи преписа дукала и разних наредаба 1697—1715“, лист бр. 32—33. Књига се налази у ХА, заведена под бр. 8/књ. млет. арх.

¹²⁾ Списак је датиран 19 јула 1701 год. и садржан је у истој књизи лист бр. 33 (ХА: бр. 8/књ. млет. арх.).

¹³⁾ Због његове интересантности доносимо овај докуменат у изводу.

лећи, колико за себе толико и за остале главаре наведене у показаном списку, као и за породице које су се са њима пријавиле властима у срезovima Херцегови и Рисан, тражећи да милостиво буду примљене. Из извјештаја премилог Зуана Гриманија, комесара за разграничење, увјерио се Сенат о заслугама и вјерности које су главари и народ показали у прошлом рату у нашу корист, оставивши све своје имање које су посједовали под Турчином. У милосрдном признању њиховог сиромашног стања и из дужне захвалности треба их помоћи и учврстити у увјерењу и оданости према нама, па налазимо да треба дозначити, колико главарима наведених молби, толико и осталима наведеним у списку, плату по четири дуката мјесечно из државне касе доживотно и свакоме по 20 комада земље да уживају они и њихови законити потомци „in perpetuo“, а тако исто по четири комада земље свакоме члану породице у броју од 300 и више, који су се — разумије се — склонили у два наведена среза.

Моли се да се најхитније удовољи овом предлогу, а да би се спријечило сваки евентуални неред, треба свакој породици предати посебно додијељене земље и предочити им да их не смију отуђити ни под каквим условом, о чему ће се водити нарочита контрола, а у случају смрти уживаоца или његовог прелазу у страну државу додијељене земље прелазе у јавно добро.

Налазимо за потребно извјестити да смо речених шест главара снабдјели потребном одјећом да би задовољнији кренули и да би и остали увидјели наше расположење и великодушну помоћ што смо им удијелили. Тиме ћемо их јаче придобити и расположити их на сваку јавну дужност.¹⁴⁾

Међу поменутиm документима налази се један из кога се види да је млетачка власт признала Милошу Вујиновићу сердарски чин, који је имао раније у Попову. Због заслуга и због тога што је из Попова избјегао, даје му млетачка власт сердарско достојанство у Херцеговом, с тим да му све харамбаше, главари и остали имају бити покорни и извршавати његова наређења која се односе на јавне службе. Истим актом потврђује му се пређашња плата у мјесечном износу од 20 дуката и „двје мјере“ двопека („biscotto“).¹⁵⁾

Но по свој прилици остали главари нијесу овим били задовољни па су се на Милоша Вуиновића тужили генералном провидуру Далмације и Албаније Алвизу Моћенигу. Стога Моћениго, у одговору на писмо Вука Јовановића, извјештава истог да је мле-

¹⁴⁾ Акт је потписао Iseppo Zuccatti, секретар; носи ознаку „Из наше дуждеве палате“ и датум 3 августа 1701 год.

Дукуменат се налази на лист. бр. 31—32 исте „III књиге преписа дукала и разних наредба 1697—1715“ (рег. код ХА под бр. 8/књ. млет. арх.).

¹⁵⁾ Докуменат је писан у Задру, без датума, а потписан од Алвиза Моћенига. III генералног провидура. Садржан је у „III књизи преписа дукала...“, лист бр. 35 (ХА: књ. 8/млет. арх.).

тачка власт, због незадовољства главара, одузела Милошу Вуиновићу сердарски чин.¹⁶⁾

Из преписа једног дијела писма генералног провидура Моћенига, упућеног провидуру Феригу Бадоеру, види се да су главари тражили да сви они по реду, укључивши и Милоша Вуиновића, врше сердарску дужност наизмјенце, па је млетачка власт овом тражењу удовољила.¹⁷⁾

Послије свега овога Милош Вуиновић изгледа није био задовољан својим приходима па се поново обраћа млетачкој власти да га на неки начин материјално помогне. Млетачка власт уважава ову његову молбу па се у једном документу, нарочито подвлачећи велике заслуге Милошеве, наводи да он заиста са оскудним и недовољним имањем не може издржавати своју породицу. Стога млетачка власт, да би га на неки начин помогла, одлучује да Милошева сина Драгутина Вуиновића уведе у списак заслужних официра Херцегновог, у својству резервног капетана, са мјесечном платом која се исплаћује свим осталим официрима истог ранга.¹⁸⁾

Из сачуваних докумената не може се видјети како је млетачка власт ријешила молбе осталих досељеника из Попова, Требиња, Љубомира и Зубаца и њихових породица, али је вјероватно дужд у погледу њих одлучио онако како му је било писмено предложено од Сената.¹⁹⁾

Што се пак тиче куће Милоша Вуиновића, она је и касније увијек уживала велику подршку млетачке власти. Колико су Млечичи цијенили заслуге Милошеве и водили рачуна о његовој кући, чак и послјег његове смрти, најбоље се види из једног документа, који ћемо, због његове интересантности, цитирати у преводу:

„Ми Алвизе Моћениго III, За Пресвијетлу Републику Венецију, генерални провидур Далмације и Албаније.

Одличне су заслуге премиле и преодане куће Вуиновића из Попова, дуга и непрекидна служба указана Пресвијетлој Републици од почетка па све до скоро прошлог рата у Мореји. Пок. сердар Милош из ове породице дао је доказа о својој оданости у најтежим оружаним приликама (сукобима), подвргнувши се са свом својом родбином нашем поданству, напустивши сва своја имања и своју домовину.

¹⁶⁾ Докуменат писан у Задру, потписан од Алвиза Моћенига и датиран 18. јула 1702 год. Препис истог садржан је у „III књ. дукала...“, лист бр. 36 (ХА: књ. 8/млет. арх.).

¹⁷⁾ Докуменат писан у Задру 18 јула 1702 год. Препис се налази у „III књизи дукала...“, лист бр. 37 (ХА: књ. 8/млет. арх.).

¹⁸⁾ Докуменат писан у Задру 1 марта 1703 год и потписан од Марина Зане, генералног провидура Далмације и Албаније. Препис документа налази се у истој књизи као и сва напријед наведена документа, на листу бр. 39 (ХА: књ. 8/млет. арх.).

¹⁹⁾ Дотични докуменат цитиран раније у изводу.

Његов похвални примјер улио је исти осјећај и другим бројним породицама, које су, отресавши се турског јарма, слиједили његове стопе, а касније, повјерењем које је уживао у народу, и народи из осталих оближњих мјеста нашли су уточиште у земљама принциповим и попунили његове земље тако да се успјело спријечити свако освајање мјеста у овој покрајини, а није било сукоба на граници са Турцима у којима се кнез Милош са његовим сљедбеницима није упуштао у крвави обрачун са непријатељем и прогонио непријатеља гвожђем и огњем на све стране, заузимајући увијек положај сердара, којим је био одликован од стране Њ. Е. генералног провидура Долфинија и нашим писмом од 10.VIII. 1701 од садашњег генералитета потврђен. Стичући све веће заслуге одликовао се и у вријеме мира, а поготово у устанку у посљедњем истеклом рату, дајући довољно доказа о својој привржености и вриједности, због чега је ова власт нашла да га стално постави у чин пуковника, како би тиме још више порастао његов углед код нових поданика.

Пошто се кнез Милош недавно преселио у бољи живот,²⁰⁾ остали су они народи без главара и без управе, од којих су, као и од првака херцеговске крајине, приказане молбе да се за новог сердара постави кнез Драгутин Вуиновић, син пок. конта Милоша, који не зазире од опасности и који обећава успјех у наставку службе, те признајући дугогодишњу вјерну и одану службу за служног конта Милоша и желећи уједно услишити молбе народу, одлучили смо да изаберемо, овлашћењем нашег генералитета, реченог кнеза Драгутина Вуиновића за сердара у истом оном својству које је заузимао конте Милош, без икаквог другог државног терета, односно издатака из државне касе, осим плате сердара коју је уживао његов отац, од мјесечних дуката 20 и двије мјере бишкота мјесечно, очекујући од његове способности одличну и тачну службу. Ова одлука подноси се на одобрење високом Сенату. Као такав мора бити признат и у свим јавним потребама његова наређења имају се слушати и извршавати. Ово постављење, по добијеном одобрењу Сената, има бити регистровано.^{“21)}

Горње именоване одобрено је од Сената дукалом од 1. VII. 1719 године.²²⁾

Ђорђе Д. Миловић

²⁰⁾ Мисли се на смрт Милошеву.

²¹⁾ Докуменат је писан у Сплиту, датиран 20. XI. 1718 год. и носи потпис „Aloiso Mocenigo III Proveditore Generale“. Овај докуменат садржан је у књизи „Terminazioni — Libro I“, која се чува у Херцеговском архиву, стр. 53 (ЖА: књ. 11/млет. арх.).

²²⁾ Докуменат се налази у истој књизи, стр. 53—54.